

Talvekuul sadas taevast lund ja langes tähti

Ain Kallis, Klimatoloog

Novembrit on vanarahvas nimetanud mardi- või talvekuuks. Äsjamöödunud novembergi oli vahepeal väliselt täiesti talve moodi, kuigi oli kraadi võrra tavalisest soojem.

Meteoroloogia ja hüdroloogia instituudis arutati Eesti territooriumi kuu keskmiseks õhutemperatuuriks 1,9 °C. Kõige soojemaks paigaks oli Ristna 4,6°, kõige jahedamaks oli Narva 0,5°. Talvekuu algas üllatavalt sooja ilmaga, esimesel päeval oli näiteks Tartumaal 10–11, Virtsus isegi 13 kraadi üle nulli.

Teisel kümmepäevakul ilm jahenes. Mustvees langes temperatuur ühel ööl maapinnal juba –20° lähedale. Talviselt valgeks muutus maastik 14. kuupäeval. Kui aastatagusel väga külmal novembril, olid kuu keskmised –6° ümber ja paks lumikate tuli maha juba kuu algul, siis nüüd tüsenes see pikkamööda 12 kuni 15 sentimeetrini, kohati isegi enam. Sellist talveilma jagus tosinaks päevaks, 27. kuupäeval oli lumi kadunud kui nõiaväel. Kuigi sademeid tuli igasugusel kujul 20–24 päeval, oli nende kogus alla normi. Eesti keskmiseks sademete hulgaks arvutasid agrometeoroloogid 29 mm, s.o vaid 48 protsenti tavalisest. Kõige märjem kant oli seekord Jõhvi ja Põlva ümbrus (40–42 mm), märksa kuivem oli Hiiumaa (Kärdlas 18 mm). Kuu keskel sadas peale lume veel hulgaliselt tähti. Need, kel selgema taevaga vedas, said suure elamuse osaliseks. Päev hiljem jälgisid mõned Läänemaa inimesed ufosid, mujal oli näha virmalisi. Ka öösel tasub silmad lahti hoida.

Mardikuu lõpp oli tormiline. 29. novembri õhtul tõusis marutuul, mis kustutas elektrituled kümnetes tuhandetes kodudes. Palju laevu jäi merel 10- kuni 12-pallise tuulega hätta. Kihnu lähedal saavutas torm orkaani jõu – tuul puhus üle 32 meetri sekundis.

Tormine oli november ka mujal maailmas. Bengali lahelt tõusnud tsüklon 05B99 ehk viies suur torm tänavu Bengali lahel, tõi hukatust tuhandeile Indias, Lenny möllas Neitsisaartel. Paduvihmade all kannatasid Prantsusmaa, Vietnam, Austraalia kirdeosa, Argentiina, samas oli kange pöud Lõuna-Austraalias, Ida-Euroopa aga mattus lumme. Ilmast ilma on ilmaga häda.